

**HOTUBA YA MHESHIWA HAMZA SAIDI JOHARI (MB.),
MWANASHERIA MKUU WA SERIKALI AKIWASILISHA MUSWADA WA
SHERIA YA MAREKEBISHO YA SHERIA MBALIMBALI (NA. 2) WA
MWAKA 2024 (THE WRITTEN LAWS (MISCELLANEOUS
AMENDMENTS) (NO. 2) BILL, 2024) KATIKA BUNGE LA JAMHURI YA
MUUNGANO WA TANZANIA**

Mheshimiwa Spika, naomba nichukue nafasi hii kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kuniwezesha kwa mara nyingine tena kusimama mbele ya Bunge lako tukufu kuwasilisha Muswada huu wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali (Na. 2) wa Mwaka 2024 (The Written Laws (Miscellaneous Amendments) (No. 2) Bill, 2024).

Mheshimiwa Spika, niruhusu kwa mara nyingine tena kumpongeza Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa uongozi wake mahiri kwa Nchi yetu. Naomba niungane na Waheshimiwa Wabunge na Wananchi wenzangu kuendelea kumwomba Mwenyezi Mungu amjaalie Rais wetu kila la kheri katika kuliongoza Taifa letu la Tanzania.

Mheshimiwa Spika, ninawapongeza Mhe. Dkt. Philip Isdory Mpango, Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Hussein Ali Mwinyi, Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Doto Mashaka Biteko (Mb.), Naibu

Waziri Mkuu na Waziri wa Nisharti pamoja na Mawaziri wote kwa kuendelea kutekeleza majukumu yao kwa uzalendo na uaminifu mkubwa.

Mheshimiwa Spika, mapendekezo ya marekebisho ya Sheria mbalimbali kama yanavyoonekana kwenye Muswada huu ni ushahidi tosha wa mwendelezo wa jitihada za Mheshimiwa Rais na Viongozi wengine Wakuu wa nchi katika kuendelea kuboresha Sheria za Nchi ili kuongeza ufanisi wa Serikali katika kutekeleza shughuli zake kwa maslahi mapana ya nchi na wananchi kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika, kwa muktadha huu, ninawashukuru Mawaziri wote kwa ushirikiano wanaoipatia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali katika kutekeleza majukumu yake. Aidha, napenda kuchukua nafasi hii kukushukuru wewe mwenyewe, Mheshimiwa Spika, Mheshimiwa Naibu Spika, Waheshimiwa Wenyevidi wa Bunge pamoja na Wabunge wote kwa jinsi mnavyotekeleza majukumu yenu na kuliwezesha Bunge kuisimamia Serikali hususan katika eneo la utungaji wa Sheria. Ninaishukuru Ofisi ya Bunge ikiongozwa na Katibu wa Bunge Bi. Neneiwa Joyce Mwihambi, (ndc.) na watumishi wote wa Bunge kwa ushirikiano mnaoipatia Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali.

Mheshimiwa Spika, nitakuwa mchoyo wa fadhila nisipotambua na kushukuru kwa dhati kazi kubwa iliyofanywa na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria chini ya uongozi wa Mwenyekiti wa Kamati Dkt. Joseph Kizito Mhagama (Mbunge wa Madaba) na Makamu

Mwenyekiti Mhe. Florent Laurent Kyombo (Mbunge wa Nkenge). Ushahidi wa kazi hiyo unajidhihirisha kwenye Jedwali la Marekebisho la Serikali ambalo kwa kiasi kikubwa ni matokeo ya ushauri wa Kamati.

Mheshimiwa Spika, Muswada wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali (Na. 2) wa Mwaka 2024 kama ulivyowasilishwa unapendekeza marekebisho katika Sheria Kuu Nane (8) zifuatazo:

1. Sheria ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu, Sura ya 432 (The Anti-Trafficking in Persons Act, Cap. 432);
2. Sheria ya Mwenendo wa Mashauri ya Jinai, Sura ya 20 (The Criminal Procedure Act, Cap. 20);
3. Sheria ya Serikali Mtandao, Sura ya 273 (The e-Government Act, Cap. 273);
4. Sheria ya Uhamiaji, Sura ya 54 (The Immigration Act, Cap. 54);
5. Sheria ya Ardhi, Sura ya 113 (The Land Act, Cap. 113);
6. Sheria ya Bohari ya Dawa, Sura ya 70 (The Medical Stores Department Act, Cap. 70);
7. Sheria ya Viwango, Sura ya 130 (The Standards Act, Cap. 30); na
8. Sheria ya Tume ya Mipango, Sura ya 127 (The Planning Commission Act, Cap. 127).

Mheshimiwa Spika, Muswada huu umegawanyika katika Sehemu Tisa. Sehemu ya Kwanza inahusu Masharti ya Utangulizi ambayo yanajumuisha Jina la sheria inayopendekezwa kutungwa na namna ambavyo Sheria mbalimbali zimerekebishwa katika Muswada.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Pili inapendekeza kurekebisha Sheria ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu, Sura ya 432. Sheria hii ilitungwa mwaka 2008 na mpaka sasa Sheria hiyo imeshafanyiwa marekebisho mara tano (5).

Marekebisho yanayopendekezwa yanalenga kutatua changamoto zilizojitokeza wakati wa utekelezaji wa vifungu mbalimbali vya sheria hii na kuboresha vifungu hivyo ili kuimarisha nyanja zote za kuzuia usafirishaji haramu wa binadamu.

Mheshimiwa Spika, Kifungu cha 3 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kuongeza tafsiri ya msamiati "Sekretarieti". Lengo la marekebisho haya ni kutoa ufafanuzi wa matumizi ya msamiati huo kama ulivyotumika katika Sheria. Kifungu cha 17 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kuhamisha jukumu la kutoa ushauri nasaha kutoka kwa Kamishna wa Ustawi wa Jamii na badala yake jukumu hilo litekelezwe na afisa ustawi wa jamii. Lengo la marekebisho haya ni kuhakikisha kwamba waathirika wa biashara haramu ya usafirishaji wa binadamu wanapokea huduma za ushauri nasaha.

Mheshimiwa Spika, Kifungu cha 24A kinapendekezwa kuongezwa ili kuanzisha Sekretarieti na kubainisha majukumu yake kulingana na muundo wa kiutendaji wa Wizara ya Mambo ya Ndani ya Nchi. Lengo la marekebisho haya ni kubainisha na kufafanua majukumu ya Sekretarieti ili

kuwezesha utekelezaji bora wa majukumu hayo pamoja na kuboresha majukumu ya Kamati ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu ili kuondoa muingiliano. Aidha, kwa kuzingatia maoni ya Kamati, kifungu hiki kimeboreshwa kupitia Jedwali la Marekebisho ya Serikali ili kuongezea Sekretarieti jukumu la kuishauri Kamati ya Kitaifa ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu kuhusu masuala mbalimbali yanayohusu utekelezaji wa Sheria.

Vilevile, Sheria inapendekezwa kurekebishwa kwa kuongeza vifungu vipya vya 24B, 24C na 24D, ambavyo vinaweka masharti ya uteuzi wa Katibu na Manaibu Katibu pamoja na ajira kwa watumishi wapya wa Sekretarieti. Lengo la marekebisho yanayopendekezwa ni kuongeza uwezo wa Sekretarieti kwa kuhakikisha kuwa ina nguvu kazi ya kutosha kutekeleza majukumu yake kwa ufanisi. Kifungu cha 30 kilikuwa kinapendekezwa kurekebishwa ili kuipa Kamati mamlaka ya kuteua sekretarieti ambayo itaisaidia katika utekelezaji wa majukumu yake kutoka miongoni mwa watumishi wa Wizara baada ya kushauriana na Waziri. Hata hivyo, baada ya mashauriano na Kamati, kifungu hicho kinarekebishwa kupitia Jedwali la Marekebisho ili Sekretarieti iweze kuratibu shughuli zote na vikao vya Kamati.

Mheshimiwa Spika, Kifungu cha 31 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kumuondoa Mkurugenzi wa Uhamiaji na badala yake kumuweka Kamisha Jenerali wa Uhamiaji. Lengo la marekebisho haya ni kuleta mfanano katika

matumizi ya maneno kama yanavyotumika katika Sheria ya Uhamiaji, Sura ya 54. Kifungu cha 32 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kufuta baadhi ya majukumu ya uendesaji ya Kamati ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu kwa kuwa majukumu hayo sasa yanapendekezwa kutekelezwa na Sekretarieti. Lengo la marekebisho haya ni kutofautisha majukumu ya Sekretarieti na majukumu ya Kamati ya Kuzuia Usafirishaji Haramu wa Binadamu.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Tatu ya Muswada inapendekeza kufanya marekebisho katika Sheria ya Mwenendo wa Makosa ya Jinai, Sura ya 20. Sheria hii ilitungwa mwaka 1985, na mpaka sasa imeshafanyiwa marekebisho mara thelathini na tano (35). Marekebisho yanayopendekezwa yanalenga kuleta ufanisi katika uandaaji wa ripoti ya uchunguzi wa kiforeshiki.

Kifungu cha 205A kinapendekezwa kurekebishwa na Jedwali la Tano linapendekezwa kuongezwa kwa kuainisha namna na muundo wa kuandaa ripoti ya uchunguzi wa kiforeshiki kwa njia ya mtandao. Lengo la marekebisho haya ni kuboresha mfumo wa uandaaji wa ripoti ya uchunguzi wa kiforeshiki pamoja na kuongeza thamani ya ushahidi wa ripoti hiyo.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Nne ya Muswada inapendekeza kufanya marekebisho katika Sheria ya Serikali Mtandao, Sura ya 273. Sheria hii ilitungwa mwaka 2019 na mpaka sasa haijafanyiwa marekebisho.

Marekebisho yanayopendekezwa yanalenga kuweka uwiano wa adhabu na kosa lililotendeka na kuzuia watu kutenda au kujaribu kutenda kosa husika. Kifungu cha 57 kinapendekezwa kurekebishwa ili kuongeza adhabu kwa kosa la kuondoa, kuharibu au kubadili data, kumbukumbu za kielektroniki, mifumo au vifaa vya kielektroniki. Lengo la marekebisho haya ni kuhakikisha adhabu zinazowekwa kwenye Sheria zinawekwa kwa kuzingatia uzito wa makosa.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Tano ya Muswada inapendekeza kufanya marekebisho katika Sheria ya Uhamiaji, Sura ya 54. Sheria hii ilitungwa mwaka 1995 na hadi sasa imefanyiwa marekebisho mara kumi na mbili (12). Marekebisho yanayopendekezwa yanalenga kuondoa mapungufu yaliyojitokeza wakati wa utekelezaji.

Kifungu cha 3 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kufuta na kuandika upya tafsiri ya msamiati “medical practitioner” kwa lengo la kuwajumuisha watu wanaotambuliwa kuwa ni madaktari chini ya Sheria ya Madaktari na Madaktari wa Meno ya Tanzania Zanzibar. Kwa sasa, Sheria ya Uhamiaji inaelekeza kwamba tafsiri ya msamiati “medical practitioner” itakuwa kama ilivyotolewa chini ya Sheria ya Madaktari, Madaktari wa Meno na Wataalamu wa Afya Shirikishi, Sura ya 152. Vilevile, kifungu kimerekebishwa kwa kuongeza tafsiri ya misamiati “Board”, “Diaspora Tanzanite Card”, “illegal immigrant”, “order of departure”, “smuggling of immigrants”, “special status” na “Tanzania non-citizen diaspora”. Lengo la

marekebisho haya ni kuyafanya masharti yaliyoainishwa katika Sheria na yale yanayopendekezwa kuongezwa yaeleweke kwa urahisi zaidi.

Aidha, Sheria inapendekezwa kurekebishwa kwa kuongeza kifungu kipya cha 8B na Jedwali ili kuanzisha Bodi ya Usimamizi wa Chuo cha Uhamiaji cha Kikanda (TRITA). Lengo la marekebisho haya ni kuitambua kisheria Bodi iliyopo na kukidhi matakwa ya uwepo wa Bodi ya Ushauri kwa vyuo vinavyosajiliwa chini ya Sheria ya Baraza la Taifa la Elimu ya Ufundi na Mafunzo ya Ufundi Stadi, Sura ya 129. Aidha, marekebisho hayo yanalenga kuweka bayana muda wa wajumbe wa Bodi ya Usimamizi kuhudumu, utenguzi wa wajumbe, mwenendo wa Bodi na masuala mengine yanayohusiana na Bodi ya Usimamizi wa Chuo hicho.

Kifungu cha 11 kinapendekezwa kufutwa. Kwa sasa, kifungu cha 11 kinaainisha mamlaka ya nidhamu kwa Maafisa Uhamiaji kuanzia ngazi ya chini hadi ngazi ya juu. Lengo la marekebisho ni kuepusha mgongano kati ya Sheria ya Uhamiaji na Sheria ya Tume ya Jeshi la Polisi, Jeshi la Magereza, Jeshi la Zimamoto na Uokoaji na Idara ya Uhamiaji Tanzania, Sura ya 241 ambayo ni Sheria mahsusi inayosimamia masuala ya nidhamu ya maafisa uhamiaji.

Mheshimiwa Spika, Sehemu hii pia inapendekeza marekebisho katika vifungu vya 20, 23, 28 na 32. Kifungu cha 20 kinaweka masharti kuhusu utaratibu wa kuchukua maelezo ya mtu anayeshukiwa. Baada ya

mashauriano na Kamati, marekebisho katika kifungu cha 20(2) yameboreshwa kupitia Jedwali la Marekebisho ili kuruhusu njia mojawapo ya zilizotajwa katika kifungu hicho kutumika tofauti na ilivyo awali ambapo kifungu hicho kilikuwa kinaweka takwa la lazima la kurekodi maelezo ya mshukiwa kwa video, picha na teknolojia ya kunasa sauti.

Kifungu cha 23 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kuongeza kifungu kidogo kipyua cha (2) ambacho kinamwezesha Kamishna Jenerali kutoa notisi kwa mhamiaji aliyezuiwa kuingia nchini na mamlaka nyingine zozote zinazohusika. Kwa sasa, kifungu cha 23 kinafafanua maana ya neno “prohibited immigrant” lakini hakifafanui ni wakati gani mtu anahesabika kuwa ni mhamiaji aliyezuiwa. Aidha, marekebisho ya kifungu cha 23 yanakusudia kuongeza kifungu kidogo kipyua cha (3) ambacho kinamwezesha Kamishna Jenerali kutoa amri ya kuondoka nchini kwa mhamiaji aliyezuiwa kuingia nchini hususan katika mazingira ambapo mhusika ametenda makosa katika nchi yake ya asili. Kwa ujumla, lengo la marekebisho haya ni kuhakikisha utambuzi wa wahamiaji waliozuiliwa kuingia nchini na kuimarisha ushirikiano wa jumuiya za kikanda na ushirikiano wa kidiplomasia.

Kifungu cha 28 kinapendekezwa kurekebishwa kwa ajili ya kuongeza masharti mapya ya ruhusa ya raia wa nchi nyingine kuingia nchini kwa kutumia Kadi ya Tanzanite Diaspora. Kifungu hiki kinapendekezwa pia kurekebishwa ili kutenganisha pasipoti na visa kwa kuwa nyaraka hizo

zinaweza kutumika tofauti. Lengo la marekebisho hayo ni kumwezesha mmiliki wa Kadi ya Tanzanite Diaspora na mgeni ambaye ana taarifa ya kuidhinishwa kuingia ndani ya Jamhuri ya Muungano kutumia nyaraka hizo bila kuathiri takwa la kuwa na pasipoti halali. Vilevile marekebisho hayo yanalenga kuwawezesha wageni ambao hawahitajiki kutumia visa kuingia nchini kwa kutumia pasipoti halali pekee.

Kifungu cha 32 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kufuta na kuandika upya kifungu kidogo cha (2) kwa lengo la kuainisha muda wa ukomo wa juu wa kutumika kwa kibali cha makazi kuwa miaka miwili na kibali hicho kinaweza kuhuishwa kwa kipindi kirefu zaidi ya miaka miwili. Kwa sasa, kifungu cha 32 kimeainisha kwamba muda wa ukomo wa juu wa kibali cha ukaazi kuwa ni miaka mitatu na muda wa ukomo wa juu kuhusiana na uhuishaji wa kibali hicho kuwa ni miaka miwili. Kifungu hicho pia kinaainisha kwamba muda wa jumla wa uhalali wa kibali cha ukaazi cha msingi na muda wa uhuishaji wake hautazidi miaka mitano. Lengo la marekebisho haya ni kuondoa ukomo wa miaka mitano wa kibali cha ukaazi cha msingi na uhuishaji wake kwa ajili ya kuwezesha wageni kukaa na kufanya shughuli zao ndani ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa muda mrefu kulingana na shughuli wanazofanya, ikiwa ni pamoja na uwekezaji.

Mheshimiwa Spika, Sheria inapendekezwa kufanyiwa marekebisho kwa kuongeza vifungu vya 36A, 36B, 36C, 36D, 36E na 36F kwa ajili ya kuweka

masharti yanayohusu hadhi maalum kwa raia wa nchi nyingine mwenye asili ya Tanzania. Masharti hayo yanakusudiwa kutumika kwa mtu ambaye alikuwa raia wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, isipokuwa kwa wale waliokuwa na uraia wa kuasili, au mtu ambaye mzazi wake mmoja, babu, bibi au mtu yeyote katika kizazi kilichomtangulia ni raia au alikuwa raia wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Kwa mujibu wa vifungu vipya vinavyopendekezwa, pale ambapo mtu anapewa hadhi maalum, hadhi hiyo itamwezesha kuingia, kukaa na kutoka katika Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Aidha, hadhi maalum itaenda sambamba na kupata Kadi ya Tanzanite Diaspora ambayo itakuwa ni uthibitisho rasmi kwamba mmiliki wa kadi hiyo ana hadhi maalum. Vilevile, masharti mapya yanayopendekezwa yanaainisha masuala kuhusiana na muda wa uhalali, wategemezi na masharti na utaratibu wa kufutwa kwa Kadi ya Tanzanite Diaspora. Aidha, baada ya mashauriano na Kamati, kifungu cha 36B kinapendekezwa kufutwa kupitia Jedwali la Marekebisho kwa kuwa kinakinzana na vigezo vya msingi vya kutoa hadhi maalumu kama vilivyoainishwa katika kifungu cha 36A.

Mheshimiwa Spika, Kifungu cha 37 kinapendekezwa kurekebisha kwa kuongeza wigo wa masuala ambayo mtu anaweza kuyakatia rufaa kwa Waziri. Lengo la marekebisho hayo ni kuhakikisha kuwa mtu ambaye hajaridhishwa na uamuzi wowote wa Kamishna Jenerali anapata haki ya kukata rufaa kwa Waziri dhidi ya uamuzi huo. Kifungu kipya cha 42A kinapendekezwa kuongezwa ili kuweka utaratibu wa kuwasilisha maombi

mbalimbali chini ya Sheria ya Uhamiaji. Lengo la marekebisho haya ni kutambua maombi yanayofanyika kwa njia ya kielektroniki au njia nyingine ambazo Kamishna Jenerali anaweza kuruhusu ili kuongeza ufanisi wa huduma za uhamiaji.

Mheshimiwa Spika, Muswada pia unapendekeza marekebisho kwenye Kifungu cha 45 kinachohusu makosa yatokanayo na matumizi ya vibali na idhini mbalimbali zinazotolewa chini ya Sheria ya Uhamiaji ili kutambua kadi ya hadhi maalumu ambayo pia itakuwa inatolewa chini ya Sheria hii. Lengo la marekebisho haya ni kuainisha adhabu kwa makosa yatakayotendwa na wamiliki wa Kadi ya Tanzanite Diaspora kama ilivyo kwa wamiliki wa visa, vibali, vyeti na hati za kusafiria vinavyotolewa chini ya Sheria. Kifungu cha 46 kinapendekezwa kurekebishwa kwa madhumuni ya kubainisha ukomo wa chini na wa juu wa adhabu. Lengo la marekebisho haya ni kuruhusu Mahakama kutoa adhabu kwa kuzingatia ukomo wa juu na chini wa adhabu kulingana na mazingira ya utendekaji wa kosa.

Kifungu cha 48 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kuongeza maeneo ambayo Waziri anaweza kuyatengenezea kanuni ili kujumuisha utaratibu wa uombaji na utoaji wa hadhi maalumu na utaratibu wa rufaa kwa Waziri. Lengo la marekebisho haya ni kuwezesha utekelezaji bora wa masharti ya Sheria.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Sita ya Muswada inapendekeza kufanya marekebisho katika Sheria ya Ardhi, Sura ya 113. Sheria hii ilitungwa mwaka 1999 na hadi sasa imefanyiwa marekebisho mara kumi na nne (14).

Kifungu cha 19 kinapendekezwa kufanyiwa marekebisho kwa lengo la kuweka utaratibu wa matumizi ya ardhi kwa mtu aliyepewa hadhi maalumu chini ya Sheria ya Uhamiaji. Hata hivyo, baada ya mashauriano ya kina baina ya Serikali na Kamati, Serikali kupitia Jedwali la Marekebisho imeboresha marekebisho hayo ambapo kwa sasa marekebisho katika kifungu cha 19 yanalenga kutambua haki miliki maalumu itakayotolewa kwa mtu mwenye hadhi maalumu. Aidha, utaratibu pamoja na vigezo vya kuzingatia wakati wa kutoa hati miliki maalum umeaninishwa katika kifungu kipya cha 20A kinachopendekezwa kuongezwa. Kwa mujibu wa marekebisho yanayopendekezwa, mtu aliyepewa hadhi maalumu atakuwa na haki ya kumiliki ardhi kupitia utaratibu wa hati miliki maalumu (special derivative right) itakayotolewa na Kamishna wa Ardhi. Lengo la marekebisho haya ni kuwawezesha raia wa kigeni wenye asili ya Tanzania waliopewa hadhi maalumu ambao wanapata ardhi kwa namna yoyote ikiwemo kurithi, kupewa hati miliki maalumu ambayo itakuwa uthibitisho wa umiliki wa ardhi hiyo.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Saba ya Muswada inapendekeza marekebisho katika Sheria ya Bohari ya Dawa, Sura ya 70. Sheria hii ilitungwa mwaka 1993 na hadi sasa imerekebishwa mara mbili (2).

Muswada unapendekeza kurekebisha kifungu cha 16A ili kuondoa masharti ya lazima kwa Bohari ya Dawa (MSD) kuwekeza katika uwekezaji unaoruhusiwa katika Sheria ya Uwekezaji wa Wadhamini, Sura ya 53 pekee. Lengo la marekebisho haya ni kuongeza wigo wa uwekezaji wa MSD na kuiwezesha kujiendesha kibiashara kama taasisi ya kimkakati kwa kuzingatia maelekezo yatakayokuwa yanatolewa na Msajili wa Hazina na mamlaka nyingine zozote zinazohusika.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Nane ya Muswada inapendekeza kufanya marekebisho katika Sheria ya Viwango, Sura ya 130. Sheria hii ilitungwa mwaka 2009 na hadi sasa imefanyiwa marekebisho mara moja (1).

Mheshimiwa Spika, Kifungu cha 2 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kufuta na kuboresha baadhi ya tafsiri ya misamiati kwenye Sheria na kuongeza misamiati mipya. Lengo la marekebisho haya ni kutoa ufafanuzi wa misamiati mbalimbali iliyotumika kwenye Sheria. Kifungu cha 4 kinapendekezwa kurekebishwa kwa kupanua wigo wa majukumu ya Shirika katika masuala ya udhibiti ubora na usalama wa bidhaa, mifumo ya usimamizi wa viwango vya metrolojia na usalama wa bidhaa. Lengo la marekebisho haya ni kuboresha udhibiti wa viwango vya bidhaa.

Vilevile, kifungu cha 21A kinapendekezwa kurekebishwa ili kutambua taratibu za kimataifa za uzalishaji wa bidhaa zinazotumika na mashirika ya kimataifa kama vile Shirika la Viwango vya Kimataifa (ISO), Shirika la Afya Duniani (WHO), Shirika la Chakula na Kilimo Duniani (FAO) na Shirika la Mpango wa Chakula Duniani (WFP). Lengo la marekebisho haya ni kuwianisha taratibu za uzalishaji zinazotumika na Shirika na taratibu zinazotambulika kimataifa. Kifungu cha 22 kinapendekezwa kurekebishwa kwa lengo la kuliwezesha Shirika kuomba sampuli, vifaa na taarifa kutoka kwa mteja mwenye leseni badala ya taarifa hizo kuombwa na Bodi ambayo haihusiki na utendaji kazi wa kila siku wa Shirika. Lengo la marekebisho haya ni kuongeza ufanisi katika utekelezaji wa majukumu ya Shirika.

Mheshimiwa Spika, Kifungu cha 23 kinapendekezwa kurekebishwa ili kuwezesha wakaguzi wa Shirika kupewa vitambulisho badala ya vyeti vya uteuzi. Lengo la marekebisho haya ni kuweka utaratibu unaorahisisha utambulisho wa wakaguzi. Kifungu cha 24 kinapendekezwa kurekebishwa ili kumpa mkaguzi wa Shirika mamlaka ya kukamata bidhaa zisizokidhi viwango vilivyoainishwa. Lengo la marekebisho ni kuimarisha utaratibu wa udhibiti ili kuwezesha uzingatiwaji wa viwango. Kifungu cha 27 kinapendekezwa kurekebishwa ili kuwezesha adhabu ya faini kutolewa kwa kuzingatia thamani ya bidhaa isiyokidhi viwango au ambayo haijasajiliwa. Lengo la marekebisho haya ni kutoa adhabu kwa kuzingatia uzito wa kosa.

Mheshimiwa Spika, Sehemu hii pia ilikuwa inapendekeza kuongeza kifungu kipya cha 31A. Hata hivyo kupitia Jedwali la Marekebisho, kifungu hiki kinapendekezwa kuondolewa kwa kuwa masharti yaliyokuwa yanapendekezwa yanaweza kutelekezwa kupitia kanuni zitakazotengenezwa chini ya kifungu cha 36(3) kama kinavyopendekezwa kurekebisha katika Muswada. Kifungu cha 36 kinapendekezwa kurekebisha ili kumpa Waziri mamlaka ya kutengeneza kanuni zinazoainisha masharti ya utangazaji wa vyakula na vipodozi na kuweka viwango vya juu vya adhabu zitakazoainishwa katika kanuni. Lengo la marekebisho haya ni kuwezesha utekelezaji bora wa masharti ya Sheria.

Mheshimiwa Spika, Sehemu ya Tisa ya Muswada inapendekeza kufanya marekebisho katika Sheria ya Tume ya Mipango, Sura ya 127. Sheria hii ilitungwa mwaka 2023 na haya ndio marekebisho yake ya kwanza.

Sheria hii inapendekezwa kurekebisha kwa ujumla katika masharti mbalimbali kwa kubadili jina la Tume kuwa Tume ya Taifa ya Mipango. Lengo la marekebisho haya ni kuwianisha jina la Tume na wigo wa majukumu yake ambayo yanajumuisha kusimamia uchumi wa Taifa, mchakato wa upangaji na utekelezaji wa mipango ya maendeleo ya Taifa.

Aidha, Kifungu cha 5 kinapendekezwa kurekebisha kwa kuongeza idadi ya wajumbe wa Tume wanaoteuliwa na Rais kutoka wajumbe sita hadi wajumbe nane. Lengo la marekebisho haya ni kutoa wigo mpana kwa Rais

kuteua watu wenye ujuzi na uzoefu katika masuala ya uchumi na mipango ya maendeleo ya Taifa. Aidha, kifungu hicho kinapendekezwa kurekebishwa kwa kuongeza wajumbe wapya kwenye Tume ambao watahudhuria vikao kwa nyadhifa zao. Wajumbe hao ni Katibu Mkuu Kiongozi, Mwanasheria Mkuu wa Serikali, Katibu Mkuu mwenye dhamana ya masuala ya mipango na maendeleo ya Taifa na Katibu Mkuu mwenye dhamana ya masuala ya fedha. Lengo la marekebisho haya ni kuhakikisha ubora na ufanisi katika utekelezaji wa majukumu ya Tume.

Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo haya, kwa mujibu wa Kanuni ya 99 ya Kanuni za Kudumu za Bunge, Toleo la Mwaka 2023, ninaomba kutoa hoja kwamba Muswada huu wa Sheria ya Marekebisho ya Sheria Mbalimbali (Na. 2) wa Mwaka 2024 (the Written Laws (Miscellaneous Amendments) (No. 2) Bill, 2024) ujadiliwe na kupitishwa katika hatua ya Kusomwa kwa Mara ya Pili na ya Tatu na hatimaye marekebisho yanayopendekezwa yawe sehemu ya Sheria za Nchi.

Mheshimiwa Spika, NAOMBA KUTOA HOJA.

Hamza S. Johari (Mb.)

MWANASHERIA MKUU WA SERIKALI

03 Septemba, 2024